

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 09.03.2005, sp. zn. 5 Tdo 280/2005, ECLI:CZ:NS:2005:5.TDO.280.2005.1

Číslo: 1/2006

Právní věta: Závěr o naplnění znaku spočívajícího ve spáchání trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů ve větším rozsahu podle § 187 odst. 2 písm. a) tr. zák. je nutné opřít především o množství omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku, prekursoru nebo jedu, s nímž pachatel nakládal způsobem předpokládaným v ustanovení § 187 odst. 1 tr. zák., a to i s ohledem na druh a kvalitu této látky. Současně je však třeba podpůrně zohlednit i další okolnosti, za nichž byl takový čin spáchán, tedy zejména způsob, jakým pachatel s uvedenými látkami nakládal, dobu, po kterou tak činil, počet osob, jimž je např. opatřil, prodal nebo pro ně přechovával, případně i jiné skutečnosti.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 09.03.2005

Spisová značka: 5 Tdo 280/2005

Číslo rozhodnutí: 1

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů

Předpisy: § 187 odst. 2 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného M. J. proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. 8 To 351/2004, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 4 T 159/2003.

Z o d ů v o d n ě n í :

Obviněný M. J. byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 2. 6. 2004, sp. zn. 4 T 159/2003, uznán vinným trestným činem nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák., kterého se dopustil jako zvlášť nebezpečný recidivista podle § 41 odst. 1 tr. zák. jednáním popsáním pod body 1. až 7. výroku o vině, tedy tím, že:

1. nejméně od září 2002 do 27. 3. 2003 na neztotožněných místech opakovaně prodal za účelem další distribuce obviněnému P. Š. nezjištěné množství drogy nazývané pervitin,
2. v přesně nezjištěné době v únoru 2003 v P. v areálu obchodního domu T. nabízel L. V.

přesně nezjištěné množství pervitinu za přesně nezjištěnou cenu,

3. v nezjištěný den v létě roku 2002 na nezjištěném místě bezúplatně předal R. S. tzv. psaníčko s pervitinem,

4. v přesně nezjištěné době od prosince 2002 nejméně do ledna 2003 na různých místech v P. předal Š. F. v pěti případech drogu pervitin, pokaždé za částku 200 Kč,

5. dne 27. 3. 2003 kolem 19.00 hod. v P. na náplavce u P. n. prodal J. Č. za nezjištěnou finanční částku dva zlatnické sáčky s pervitinem o celkové hmotnosti 1,857 gramů, které obsahovaly celkem 0,797 gramů látky metamfetamin,

6. téhož dne jako pod bodem 5. kolem 20.55 hod. v P. v ulici P. R. prodal O. Š. za částku 500 Kč pervitin o hmotnosti 0,823 gramu, který obsahoval 0,355 gramů metamfetaminu,

7. téhož dne jako pod bodem 5. kolem 21.00 hod. v P. v ulici P. R. při svém zadržení měl u sebe za účelem další distribuce 8 kusů plastických sáčků s pervitinem o celkové hmotnosti 35,168 gramů, které obsahovaly celkem 16,236 gramů látky metamfetamin,

přičemž metamfetamin je účinnou složkou drogy zvané pervitin a je uveden v příloze č. 5 k zákonu č. 167/1998 Sb. jako látka psychotropní,

a tohoto jednání se obviněný M. J. dopustil navzdory tomu, že byl rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 23. 8. 2001, sp. zn. 10 T 20/98, odsouzen k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 5 let se zařazením do věznice s ostrahou, který mu byl uložen mj. i za trestné činy vydírání podle § 235 odst. 1, 2 písm. b), c) tr. zák., kuplířství podle § 204 odst. 1, 2, 3 písm. c) tr. zák. a loupeže podle § 234 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., a z výkonu tohoto trestu byl podmíněně propuštěn dne 29. 3. 2002.

Za to byl obviněnému M. J. uložen podle § 187 odst. 2 tr. zák. za použití § 42 odst. 1 tr. zák. trest odnětí svobody v trvání 7 let a 8 měsíců, k jehož výkonu byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Současně mu byl podle § 55 odst. 1 písm. c) tr. zák. uložen trest propadnutí částky 500 Kč uložené na depozitním účtu Městského státního zastupitelství v Praze.

Citovaný rozsudek soudu prvního stupně napadli obviněný M. J. a státní zástupce odvoláními, která Městský soud v Praze usnesením ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. 8 To 351/2004, podle § 256 tr. ř. zamítl.

Toto usnesení odvolacího soudu napadl obviněný M. J. prostřednictvím své obhájkyne dovoláním. Pokud jde o dovolací důvod, obviněný opírá jeho existenci o ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., tedy že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

V rámci svých námitek obviněný M. J. uvádí, že soudy činné dříve ve věci nesprávně posoudily jeho jednání jako trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák., neboť znak spočívající ve spáchání tohoto činu ve větším rozsahu ve smyslu odst. 2 písm. a) citovaného ustanovení nebyl naplněn. Výklad tohoto znaku, pokud zahrnuje kritérium doby, po kterou byla páchána trestná činnost, i kritérium počtu osob, jimž byla droga prodána, vede podle názoru obviněného v podstatě k nesmyslným závěrům a za správné v této souvislosti obviněný pokládá hodnotit toliko množství drogy. Obviněný má rovněž za to, že vzhledem ke konstrukci ustanovení § 187 tr. zák. a neexistenci judikatury k němu nemohl předpokládat, že znak většího rozsahu naplní již množství přibližně 18 gramů metamfetaminu. Podle názoru obviněného měl být popsán skutek posouzen pouze podle § 187 odst. 1 tr. zák., proto navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Městského soudu v Praze a aby věc přikázal tomuto soudu znovu projednat a rozhodnout, nebo aby dovolací soud sám ve věci rozhodl.

Nejvyšší státní zástupkyně se k dovolání obviněného M. J. vyjádřila prostřednictvím státní zástupkyně činné u Nejvyššího státního zastupitelství, která mimo jiné poukázala na pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 6/2000 Sbírky pokynů obecné povahy Nejvyššího státního zastupitelství, podle něhož lze za množství větší než malé považovat 10 gramů metamfetaminu (pervitinu), tj. asi 200 dávek, byť jde jen o orientační množství. Podle názoru státní zástupkyně je třeba při výkladu pojmu „větší rozsah“ zohlednit i dobu, po kterou se obviněný trestné činností dopouštěl, a druh omamné látky, když u metamfetaminu jde o drogu, na niž rychle vzniká psychický návyk a rychle roste tolerance. Státní zástupkyně proto považuje použitou právní kvalifikaci posuzovaného jednání za správnou a navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací dospěl k závěru, že dovolání obviněného M. J. je zjevně neopodstatněné.

K uplatněným dovolacím námitkám obviněného Nejvyšší soud uvádí, že závěr o naplnění znaku spočívajícího ve spáchání trestného činu ve větším rozsahu podle § 187 odst. 2 písm. a) tr. zák. je bezpochyby nutné opřít především o množství omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku, prekursoru nebo jedu, s nímž pachatel nakládal způsobem předpokládaným v ustanovení § 187 odst. 1 tr. zák., a to i s ohledem na druh a kvalitu této látky. Současně je však třeba podpůrně zohlednit i další okolnosti, za nichž byl čin spáchán, tedy zejména dobu, po kterou pachatel s uvedenými látkami nakládal, počet osob, jimž je např. opatřil, prodal, pro ně přechovával, případně i další okolnosti. Uvedený výklad je přitom zcela zřejmý z dikce citovaného ustanovení, které stanoví jako jeden z možných předpokladů pro posouzení kvalifikované varianty trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů situaci, když pachatel spáchá čin uvedený v § 187 odst. 1 tr. zák. ve větším rozsahu. Zákonodárce zde zcela jednoznačně neomezil užití zmíněného znaku kvalifikované skutkové podstaty jen na větší množství omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku, prekursoru nebo jedu, ale použil obecnější vyjádření v podobě „většího rozsahu“ činu. Zmíněný pojem proto nelze zužovat toliko na množství (objem nebo hmotnost) příslušné látky (drogy), ale je nutné posoudit, zda z celkového hlediska došlo k rozsáhlejšímu naplnění (tedy ve větším rozsahu) skutkové podstaty trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1 tr. zák. To vyplývá i ze skutečnosti, že tento trestný čin je zařazen do hlavy čtvrté zvláštní části trestního zákona mezi trestné činy obecně nebezpečné, pro které je typické, že je jimi ohrožen široký okruh chráněných hmotných i nehmotných statků. Všechna zmíněná hlediska charakterizující zákonný znak „ve větším rozsahu“ se tedy mohou v různé míře uplatnit vedle sebe, protože vyjadřují různé stránky nebezpečnosti nelegální výroby, držení a dalšího nakládání s drogami a jedy.

Poukaz obviněného M. J. na absurditu takového výkladu přitom podle názoru Nejvyššího soudu postrádá opodstatnění, neboť je zřejmé, že žádný z dílčích znaků pojmu „větší rozsah“, tedy ani dobu páchání trestné činnosti, ani počet osob, jimž byla látka (droga) předána, nelze vytrhnout z kontextu všech okolností, za nichž byl skutek spáchán, a hodnotit je izolovaně. K tomu také v posuzovaném případě nedošlo, protože soudy obou stupňů dovodily naplnění uvedeného znaku z celého souhrnu všech rozhodných skutečností.

Ze skutkových zjištění učiněných soudy obou stupňů potom vyplývá, že obviněný M. J. páchal posuzovanou trestnou činností od léta roku 2002 do 27. 3. 2003. Během této doby předal psychotropní látku zvanou pervitin celkem šesti osobám, z toho jedné opakovaně a jedné pětkrát, přičemž za účelem této či další distribuce disponoval celkem s množstvím 17,388 gramů metamfetaminu (resp. 37,825 gramů pervitinu). Zmíněný údaj přitom vychází z dílčích množství distribuované psychotropní látky v rámci útoků obviněného popsanych v bodech 5. až 7. výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně, neboť v prvních čtyřech těchto útocích konkrétní množství

metamfetaminu (pervitinu) nebylo zjištěno, případně bylo zjištěno jen nepřímo (předání tzv. psaníčka, předání nezjištěného množství za cenu 200 Kč). Uvedené množství metamfetaminu, tedy celkem 17,388 gramů, přitom představuje podle orientačních hodnot dávek průměrného konzumenta asi 350 dávek.

Z těchto důvodů považuje Nejvyšší soud právní posouzení jednání obviněného M. J. za správné a odpovídající zákonu. Obviněný totiž po delší dobu trvající v podstatě třičtvrtě roku opakovaně více osobám předal psychotropní látku zvanou pervitin, která obsahovala metamfetamin, přičemž celkové množství látky, kterou takto předal či za účelem další distribuce přechovával, činilo asi 350 průměrných dávek. Tyto skutkové okolnosti tak dávají, i přes částečnou nekonkrétnost některých dílčích útoků obviněného, dostatečný podklad k právnímu závěru, že trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1 tr. zák. spáchal obviněný ve větším rozsahu, takže naplnil i zákonný znak kvalifikované skutkové podstaty tohoto trestného činu podle § 187 odst. 2 písm. a) tr. zák. Protože současně zmíněná okolnost pro svou závažnost podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost ve smyslu § 88 odst. 1 tr. zák., lze uzavřít, že soudy činné dříve ve věci neučinily nesprávné právní posouzení stíhaného skutku ani jiné nesprávně hmotně právní posouzení, jak tvrdil obviněný ve svém dovolání.

Obviněný M. J. v návaznosti na uvedenou námitku v dovolání rovněž zdůraznil, že znak spočívající ve „větším rozsahu“ je jediný, který v rámci ustanovení § 187 tr. zák. umožňuje orgánům činným v trestním řízení přihlédnout k hmotnosti prodané či předané látky (drogy), tedy je i rozsahem největším, a proto jeho hranice nemůže ležet již u množství 18 g metamfetaminu.

Jak již Nejvyšší soud zdůraznil výše, spáchání trestného činu ve větším rozsahu ve smyslu § 187 odst. 2 písm. a) tr. zák. se neodvíjí pouze od množství látky (drogy), s níž pachatel neoprávněně disponuje či nakládá, protože to je jen jedním z hledisek, která je nutno uplatnit. Nepřímo potom množství drogy zohledňují i ustanovení § 187 odst. 3 písm. a) a § 187 odst. 4 písm. b) tr. zák., podle nichž jsou tyto zákonné znaky naplněny v případě, jestliže pachatel získal prospěch v určitém rozsahu. I když výše dosaženého prospěchu (obvykle zisku) vždy bez dalšího nezávisí jen na množství drogy, s níž pachatel neoprávněně nakládá, určitý vztah zde ve většině případů bude možné dovodit. Kromě většího rozsahu spáchaného činu a dosaženého prospěchu pak zákon stanoví jako další okolnosti pro naplnění kvalifikované skutkové podstaty především určitý následek (způsobení těžké újmy na zdraví, těžké újmy na zdraví více osob nebo smrti), dále spáchání činu ve vztahu k osobě mladší 15 let, případně jeho spáchání ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech. Množství drogy se tedy samo o sobě nepovažuje v žádné alternativě za takovou skutečnost, která by byla uvedena jako zákonný znak v některé kvalifikované skutkové podstatě posuzovaného trestného činu. Konkrétní množství drogy (případně její hmotnost) proto bude spolu s uvedenými dalšími okolnostmi zohledněno především při posuzování materiální stránky trestného činu, takže se bude bezpochyby podílet i na hodnocení stupně nebezpečnosti činu pro společnost, a to včetně materiální podmínky podle § 88 odst. 1 tr. zák. Není tudíž důvodu k závěru, že by takové množství metamfetaminu, které činí asi 18 gramů, mělo bez dalšího vylučovat možnost použití ustanovení § 187 odst. 2 tr. zák.

Obviněný M. J. v rámci své dovolací argumentace rovněž poukazuje na nutnost předvídatelnosti práva, na kterou upozorňují mimo jiné i rozhodnutí Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva, přičemž na dvě z nich obviněný odkazuje. Jak dále obviněný připomíná, k výkladu ustanovení § 187 odst. 2 písm. a) tr. zák. neexistovala judikatura, z níž by bylo možné odvodit, že hranice „většího rozsahu“ může být naplněna již u psychotropní látky v množství asi 18 gramů metamfetaminu, tudíž takový závěr nemohl ani předpokládat. K tomu uvádí Nejvyšší soud následující.

Nález pléna Ústavního soudu ze dne 3. 7. 1996, sp. zn. [Pl. ÚS 43/95](#), se problematikou předvídatelnosti práva vůbec nezabývá. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 15. 11.

1996 ve věci *Cantoni versus Francie* (č. 45/1995/551/637) již potom otázku předvídatelnosti práva řeší. Tento soud zde především uvedl, že logickým následkem zásady spočívající v obecné použitelnosti zákonů je to, že znění jejich ustanovení není vždy přesné. Jednou ze standardních technik regulace je použití obecné kategorizace jako opak vyčerpávajících seznamů. Potřeba vyhnout se přílišné strnulosti a udržet kontakt s měnícími se okolnostmi znamená, že mnohé zákony jsou nepopíratelně formulovány za použití pojmů, které jsou více či méně nepřesné. Tam, kde je užitá legislativní technika kategorizace, tak často existují slepá místa v okrajových bodech definice, což však nečiní samo o sobě takové zákonné ustanovení neslučitelné s ustanovením čl. 7 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jestliže se prokáže být dostatečně jasným v převážné většině případů. Úlohou rozhodování svěřeného soudům je potom rozptýlit zbývající interpretační pochybnosti s ohledem na změny v každodenní praxi.

Nejvyšší soud má za to, že zákonný znak „spáchá čin ve větším rozsahu“ podle § 187 odst. 2 písm. a) tr. zák. je sice do jisté míry obecnějšího charakteru, svým smyslem však jednoznačně nesměřuje k tomu, aby byl vykládán v návaznosti pouze na množství (hmotnost) drogy, s níž pachatel neoprávněně nakládá, což mohl obviněný M. J. předvídat. Jinak by totiž zákonodárce nutně užil jiného vyjádření, které by se omezovalo právě jen na hmotnost drogy. Navíc, i když se nepochybně množství drogy zohlední jako jedno z neopominutelných kritérií při posuzování tohoto zákonného znaku, nelze předpokládat a ani by to neodpovídalo realitě, aby „větší rozsah“ v uvedeném smyslu byl dovozován až při hmotnosti drogy pohybující se např. v kilogramech, ale tento znak mohou naplnit i hodnoty výrazně nižší, neboť hmotnost běžně užívaných dávek drog se pohybuje řádově v desetinách gramu. Tudíž několik gramů omamné či psychotropní látky (míněna je čistá hmotnost účinné látky) již představuje desítky nebo případně i stovky dávek, jež jsou způsobilé ohrozit na zdraví větší počet osob. V obecném smyslu tedy byl požadavek předvídatelnosti práva naplněn i tímto výkladem.

Pokud jde o konkrétnější vymezení hranice „většího rozsahu“, lze v této souvislosti poukázat na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2000, sp. zn. [4 Tz 142/2000](#) (publikovaný v časopise *Právní rozhledy* č. 10/2000, s. 469). V něm ve vztahu ke shodnému znaku uvedenému v ustanovení § 187a odst. 2 tr. zák. Nejvyšší soud mimo jiné uvedl, že naplnění kvantitativního hlediska tohoto znaku lze spatřovat v případě hmotnosti 10 g metamfetaminu, což představuje asi 200 běžných dávek průměrného konzumenta. Obviněný M. J. tedy mohl mít již před spácháním posuzovaného jednání k dispozici rozhodnutí vydané Nejvyšším soudem, které blíže konkretizuje hmotnostní hranici psychotropní látky, jejíž dosažení již naplňuje znak spočívající ve spáchání činu „ve větším rozsahu“. Námitka obviněného vytykající údajnou nepředvídatelnost práva v tomto směru je proto zjevně neopodstatněná.

Obviněný M. J. tak svým jednáním naplnil všechny znaky skutkové podstaty trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák., jak správně uzavřel Obvodní soud pro Prahu 1 i Městský soud v Praze. Právní posouzení jednání obviněného tedy odpovídá zákonu a nevykazuje vady, které mu obviněný vytyká. Jeho dovolání je proto zjevně neopodstatněné, takže je Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.